

Dr. Földvári Aladár emlékezete (1906—1973)

dr. Balogh Kálmán*

FÖLDVÁRI Aladár ama szakembereink közé tartozik, akik felmenő rokonágában a tudomány művelése vagy átadása egy már letűnt kor viszonyai között nem volt hagyomány. Félárva gyermekként azok között is hendi-keppel indult, akik számára a család, amelyből eredtek, a gondok közt keregett szűkös kenyéren és a féltő szereteten kívül, egyéb útravalót és eligazítást nyújtani nem tudott. Akiket ifjúkoruk súlyos politikai, társadalmi és gazdasági ellentétéktől terhes légkörében pusztán fényes tehetségük, szorgalmuk és konok kitartásuk emelt ki a „szürke tömeg”-ből. Akiknek jelleme és hivatástudata azonban elég szilárd volt ahhoz, hogy pályájuk sok-sok lemondással teli, első szakaszát a „társadalmi összeköttetések” lendítő ereje nélkül is győztesen zárják le.

FÖLDVÁRI Aladár atyai részről szabolcsi szegényparasztok sarja volt. Édesapját, FÖLDVÁRI Györgyöt azonban a falusi élet kilátástalansága arra kényszerítette, hogy a fővárosban, a Központi Állampénztárnál, vállaljon hivatalsegédi, majd kezelő altisztai állást. Itt URBÁN Rózát, egy gölnici bányász-család leányát vette feleségül. Két fiúgyermekük közül azonban csak az idősebbnek, Aladár Györgynek (sz. 1906. január 5-én Budapesten) a továbbtanulását tudták biztosítani. Ennek főokát a világháborús évek egyre neheztelődő és a háború befejeztével gazdasági összeomlásban csúcspontú viszonyaiiban kereshetjük. Döntően súlyosbította azonban a család helyzetét az édesapa ez időtájt bekövetkezett, korai halála is. Az édesanya kétkezi munkája és a sovány özvegyi nyugdíj csupán a lét fenntartását volt képes biztosítani számukra. Nem lehet tehát csodálkozni azon, hogy István, a fiatalabb fiú —

* Elhangzott a MFT 1974. március 13-i közgyűlésén.

talán apja példájára, aki a messzi Szabolcsból jött a fővárosba — 1930-ban még messzebbre, Spanyolországba ment szerencsét próbálni. Vérteli technikus-tehetség lévén, néhány év alatt már annyit keresett, hogy 1935-ben édesanyját is meghívhatta barcelonai látogatásra.

E meglehetősen későn jött, és a spanyol polgárháború, kitörése miatt csakhamar megszakadt fényugártól eltekintve azonban Aladár ifjúsága szakadatlan munka és tanulás közben telik el. A középiskolának a budapesti Református, illetve a Baross-utcai Madách Főgimnáziumban való elvégzése után, 1924-től a Pázmány Péter Tudományegyetem hallgatója. Szorgalmára és tudására az ásvány—kőzettan akkori, nagyhatású oktatója, MAURITZ Béla professzor is felfigyel, és — mint az Ösztöndíjtanács elnöke — anyagilag is támogatja. 1929-ben kémia—természetrajz szakos középiskolai tanári s egyúttal „summa cum laude” minősítésű geológus-doktori oklevelet szerez. Ennek alapján tanársegéddé nevezik ki a Műegyetemre, és így kilenc évig a nagy tudású, széles látókörű VENDL Aladár — rajta kívül még PAPP Ferencből és TAKÁCS Tiborból álló — kicsiny kollektívájának állandó tagja lesz. VENDL elismert és erélyes vezető, aki a rendkívül szűkös tanszéki ellátmány ellenére is elérte, hogy munkatársai ne csak a magmatitok vizsgálatának a tanszék fénykorából — SCHAFARZIK Ferencről — örökölt hagyományait folytassák, hanem — hazánkban úttörő módon — a vízi- és építőmérnöki szempontból annyira fontos üledékes kőzetek tanulmányozásának módszereit is kifejlesszék. Az elméletileg fontos alapadatok megállapítása szigorú pontosságot és fegyelmet követelt, amit az intézményeket és egyéneket egyaránt sújtó, általános nyomorúság közepette csak aszkétikus jellemű, kizárólag a tudományért élő kutatókkal lehetett megvalósítani. FÖLDVÁRI személyes visszapillantása szerint olyan kor volt ez, amelyben a tanszéki „beszerzéseket a legfontosabb szakfolyóiratok folyamatos vásárlására kellett korlátozni, hogy legalább tudomást szerezzünk a nemzetközi kutatás állásáról. Műszerbeszerzésről évekig szó sem lehetett. Az állástalan diplomások korában a havi 80 pengős fizetésű „ÁDOB” helyek megszerzése volt az egyetlen lehetőség kutató személyzet foglalkoztatására . . . Az 1930-as évek elején bekövetkezett gazdasági világválság, személyzetcsökkentés stb. folytán, tovább növelte a nehézségeket . . .”

Nyomasztó anyagi gondjai ellenére, amelyektől — külföldi olajtársaságoknál való jelentkezéssel — kétszer is eredménytelenül igyekszik megszabadulni, a műegyetemi évek mégis igen gyümölcsözőek Aladár számára. Eredeti tervéről, a júra ammoniteszek feldolgozásáról le kellett ugyan mondania, képzettsége és látóköre mégis mind elméleti, mind gyakorlati téren jelentősen kiszélesedik. Belföldi ösztöndíjak segítségével önálló és értékes rétegtani, tektonikai, ősföldrajzi, telepantani és vízföldtani megfigyeléseket végez Budapest környékén és a bakonyi mangánérc-telepeken, új módszert dolgoz ki agyagok mechanikai analizésére, s VENDL Aladár munkatársaként tevékeny részt vállal a Budapest-környéki és a börzsönyi löszfajták első üledéktani jellemzésében. Közben sokat olvas németül, angolul, spanyolul. Szűkös keresményéből is drága külföldi szakönyveket vásárol: a könyvek iránti, szinte gyermekes rajongása életét végigkísérő szenvedélye lesz . . .

Életre szóló, legnagyobb élményét mégis spanyolországi útja jelenti. Magyar állami ösztöndíj teszi ui. lehetővé 1935-ben, hogy ne csak öccsét keresse fel édesanyja kíséretében Barcelonában, hanem a katalán sóvidék, a Sierra de Guadarrama és a Pireneusok felépítését is tanulmányozza. Hogy ez az út mily lelkesítő hatással volt reá, azt erről készített színes beszámolóinak derűs

hangvétele érzékelteti. Pedig ez sem ment végbe nehézségek nélkül: maga cipelte kőzetmintáktól súlyos hátizsákját, s olykor üres gyomorral kellett félrevonulnia, miközben útításai a vendéglőt rohamozták . . . A nélkülözésekkel szemben azonban kárpótolta őt a gyűjtött tapasztalatok tömege és a spanyol szakemberek elismerése, minek következtében — a közvetlen kapcsolatok megszakadása ellenére is — 1941-ben a madridi Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales Aladár tudása és mindig korrek magatartása a

Hiába vívta ki azonban Aladár tudása és mindig korrek magatartása a kortársak megbecsülését, a Műegyetem nem tudott számára megfelelő előrehaladást biztosítani, a pepecselő laboratóriumi munka pedig nem tudta kielégíteni. Ő a földtani valóságot a maga teljességében akarta átfogni. Erre — sajnos — elég későn nyílt alkalom. 32 éves volt már, amidőn a Sima, Erdőbénye és Szegilong környéki kaolinkutatás sikeres lezárása után, 1938-ban, VENDL professzor tanácsára, a MÁFI-hoz ment át. Ez a lépés élete új, 11 évig tartó, termékeny korszakát nyitotta meg.

Igaz, a viszonyok változása új munkahelyét sem hagyta érintetlenül. Az intézet ui. — Böckh Hugó kezdeményezésére — a 30-as évek eleje óta hivatalosan is letért a nagy földtani egységek összefüggő vizsgálatának 1918-ig követett útjáról. Még a „tudományos” és a „gyakorlati” irányzat egyensúlyát kereső ifj. Lóczy is szűkreszabott, közvetlen gyakorlati feladatokra volt kénytelen irányítani munkaerejének nagy részét, arra számítva, hogy az így készített sok rész munka eredményéből majd csak „összeáll” az új szintézist jelentő egész . . . A feladatok practicista körülhatároltsága azonban éppen a továbbfejlődés lehetőségétől, a regionális gondolkodástól fosztotta meg a munkatársakat. Az ebben rejlő veszélyt megpróbálták ugyan a Lóczy által kezdeményezett vitailésekkel ellensúlyozni, ezek azonban — az egyéni tapasztalatok és álláspontok helyességének terepi ellenőrzése híján — a regionális kérdéseket nem oldották meg. A földtani lényeknek a gyakorlat oltárán való feláldozása még a páratlan szorgalmú Rozlozsnik Pál tevékenységét is megakasztotta, aki pedig monográfiák sorával bizonyította, hogy a képződmények pontos mikroszkópi leírásán túl csak azok *valamennyi* (ásványközettani, kőzetkémiai, petrogenetikai, települési és tektonikai) *jellegének együttes figyelembevétele* vezethet fejlődéstörténeti szintézishez. ROZLOZSNIK azonban magános óriás maradt. Ma is időszerű módszerét az intézetben levő SCHAFARZIK-tanítványok nem vették át, és földtani problémálatás nélkül petrografizálásuk öncélúsága az intézet kőzet- és teleptani tevékenységének teljes elsorvadásával fenyegetett.

FÖLDVÁRI Aladár intézeti teljesítményének nagyságát és jelentőségét csak e tények ismeretében ítéelhetjük meg. Az ereje teljében levő, sokoldalúan képzett férfi hozzákezd ROZLOZSNIK feledésbe vagy értetlenségbe merült útmutatásainak felélesztéséhez és a tudomány új módszereivel történő, új stílusú továbbfejlesztéséhez. Ő az, aki saját személyében újra bemutatja és általánosan elismerteti a modern petrográfus típusát, aki végső célját nem a kőzetek leírásában, hanem a kőzetképző folyamatok bonyolult szövevényének felderítésében, a földtani fejlődéstörténet egészének megvilágításában látja, s a gyakorlat által felvetett teleptani kérdésekre eben a keretben *válaszolni* is képes! S teszi ezt a megoldandó feladatoknak az új világháború eseményei közt egyre inkább érvényesülő szétaprozódása közt . . . Számos kisebb, kéziratoss szakvéleményétől eltekintve, dolgozik a Szendrői-hegységben, Kassa környékén, a ditrói nefelinszenit-tömsz környezetében, az Avas-hegységi Nagytarnán, a Radnai

Havasok és a Prelukai-hegység csillámelőfordulásain, Balánbányán, Borsabánya, Aranyos-Beszterce és Gyergyótölgyes vidékén, s old meg közet- és ércgenetikai, geokronológiai, teleptani, vízföldtani és tektonikai kérdéseket. A felszabadulás után ritkaelem-kutatásokat végez, molibdén és fluorit után kutat a Velencei-hegységben, tanulmányozza a szabadbattyáni ólomércelőfordulást, felfedezi és leírja hazánk egyetlen vizí felületi faunáját. Részt vesz a Kőszegi-hegység újratérképezésében, és döntően szól bele az itteni metamorfizis korkérdésébe. A hasadó anyagok hazai kutatásának lehetőségei iránt érdeklődő fizikusokat ő vezeti a velencei és mecseki gránitterületre, és így jelentősen előmozdítja uránlelőhelyeink felfedezését. Megszervezi intézetének üledékes laboratóriumát.

Sajátos fordulata a sorsnak, hogy az általa kezdeményezett irányzat szárba szökkenése már nem találja FÖLDVÁRI-t az Intézet tagjai sorában. Egy nyári kiszállásán ui. gyermekbénulást kap, s bár ennek legsúlyosabb következményeit nagy akaraterővel leküzdí, a rendszeres terepmunkáról mégis kénytelen lemondani. Súlyos helyzetében, 1949. őszén, elfogadja hát a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem évek óta gazdátlan Ásvány – Földtani Tanszékének vezetését. Új feladatkörében persze eddigi munkásságát is felfüggeszteni kénytelen. Csupán az uránkutatásban vesz még részt 1952-ig, de egy autóbaleset után erről is lemond. Alkotásai így torzók maradnak; bár legjobb tanítványa, PANTÓ Gábor szerint így is „... magasán kiemelkednek kora „előzetes” jelentései közül”, mert szerzőjüket „átfogó tudása, alapkérdésekig nyúló érdeklődése és szívós problémafejtése képessé tette... arra, hogy a tér- és időbeli korlátozás béklyóiban is mindenütt a lényegyet láttassa meg, a földtani megismerést fő pontokon vigye előre.”

Az oktatás nem idegen FÖLDVÁRI Aladár számára, mert — ha a műgyememi évektől el is tekintünk — 1943 és 1948 között rendszeresen tartott magántanári előadásokat „Üledékes kőzetek” címmel. Érthető hát, hogy Debrecenben nagy erővel fogott hozzá a háború alatt sok kárt szenvedett tanszék modernizálásához, s annak felszerelését és személyzetét — 17 év megértéssel nem mindig találkozó küzdelme árán — a korábbinál *lényegesen* magasabb szintre emelte. Jelentősen gazdagította térkép- és könyvtárát, személyes gyűjtéssel is fejlesztette gyűjteményeit, nagyszámú kristálytani és tektonikai modellt készíttetett, új műszereket szerzett be, ásványtani és földtörténeti jegyzeteket írt. Szigorú tanár volt, de tanítványait még a vizsgákon is földtani gondolkodásra nevelte. Az egyetemi kutatómunkát, másrészt a hallgatók terepgyakorlatait kívánta előmozdítani azzal, hogy előbb Erdőbényén, majd Sárospatakon kutatóállomást létesített. Erőfeszítéseit méltányolták is: míg tudományos eredményeiért 1951-ben Kossuth-díjat kapott, és 1952-ben, védés nélkül, a föld- és ásványtani tudományok doktorává nyilvánították, pedagógiai tevékenységéért 1953-ban a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója lett.

A város földtanával és vízellátásával való foglalkozáson kívül FÖLDVÁRI jelentősen közéleti szereplést is vállalt. 1953. óta bekapcsolódott az Országos Béke tanács munkájába. 1954-ben a Béke Világ tanács stockholmi kongresszusán, később a varsói Értelmiségi Békekongresszuson vett részt, majd a Béke tanács elnökségébe is beválasztották. Munkája elismerésül 1956-ban a Szocialista Munkáért érdemérem arany fokozatával tüntették ki. Szakmai tekintélyt jelzi a MTA különböző (Földtani, Geofizikai, Geokémiai, valamint Ércbányászati) Bizottságaiban, a TMB Bányászati-Földtani-Geodéziai-Geofizikai Bizottságában, valamint az Országos Ásványvagyon Bizottságban viselt tagsága.

Éppen 60. évét tölti be FÖLDVÁRI Aladár, amikor — 1966. január 31-én — a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karának meghívására Miskolcra települ át, hogy ott előbb az Ásvány-Kőzettani, majd 1968-tól 1971-ig a Földtani—Teleptani Tanszék vezetője legyen. Innen kezdve haláláig az utóbbi tanszék professzora. Szívesen fogadta el ezt a meghívást, hiszen pályáján mindig szoros kapcsolatban állt a bányászattal. Úgy érezte, hogy hazakerkezett . . . Korát meghazudtoló frissességgel fogott hozzá az oktatási módszerek javításához, a tananyag felfrissítéséhez, a könyvtár, a laboratóriumok és a gyűjtemények kiépítéséhez, a munkatársaknak a kutató munkába való bevonásához, az abaújkéri kutatóállomás felállításához, a Kar külföldi egyetemekkel való kapcsolatainak megteremtéséhez Kassa, Freiberg, Krakkó, Leningrád és Moszkva irányában. Saját tapasztalatából tudta, mit jelent egy fiatal ember számára a mienktől eltérő földtani alakulatok látványa. Boldog volt tehát, mikor 1972-ben a moszkvai Gubkin-egyetemmel az első diákcserét sikerült létrehozni.

E szinte példátlan és 1971-ben az Oktatásügy Kiváló Dolgozója címmel elismert szervező tevékenység mellett FÖLDVÁRI Aladár a kutatómunka terén is reneszánszát élte Miskolcon. Ezt a miocén és oligocén slírek üledéktani bélyegeiről tanítványaival együtt írt dolgozatai tanúsítják.

Külföldi kapcsolatait több egyesület (a Geologische Gesellschaft in Wien, a Société Suisse de Minéralogie et Petrographie, a Geologische Vereinigung, a Deutsche Mineralogische Gesellschaft és az American Mineralogical Society) tagságának fenntartásával ápolta. Tevékeny tagja volt a Hidrológiai Társaságnak és Társulatunknak, s az utóbbi öt tiszteleti tagjai sorába emelte. Számos alkalommal, közvetlen terepi konzultációk útján nyújtott elvi és gyakorlati segítséget a Velencei-hegységben és az Alföldön folyó kutatásoknak.

1956-ban Bulgáriában tett tanulmányutat, 1957-ben a német geológusok wernigerodei kongresszusán volt jelen, 1971-ben pedig a kassai, moszkvai és leningrádi bányászati egyetemeket kereste fel. Mégis legjobban 1957. és 1972. évi spanyolországi kiküldetéseinek örvendett. Nemcsak öccsét ölelhette annyi év után keblére, hanem ifjúkori szerelme, a Pireneusok felépítését is újból tanulmányozhatta. És ez lett a végzete! Olvasmányai alapján ui. hasonlóságot sejtett a Pireneusok és a Kaukázus szerkezete között, és erről személyes élmények alapján akart meggyőződni. Nem lehetett lebeszélni róla, hogy az 1973. évi csereakció alkalmával ne ő vezesse a grúz hegyeke tanítványait. Túlhajszolt szíve azonban ezt a megterhelést már nem bírta ki, és Ordzsonikidzébe érkezésük harmadnapján — 1973. július 20-án, a város feletti, 2500 m tszf. magasságú gleccserhez való felkapaszkodás után — megszűnt dobogni . . .

Mélyen megrendítő ez a már 1935-ben megjegyzett halál! (Első pireneusi útjának hajmeresztő befejezése után ui. FÖLDVÁRI a rá jellemző módon jegyezte meg: a temperamentumos buszvezetők ügyessége ezúttal még lehetővé tette, hogy „egy más alkalommal törjem ki a nyakamat, talán a Pireneusokban, talán máshol, de egyszer biztosan, mert nincs olyan szép hegyi túra, amelyre egyszer ne boruljon örök homály.”) 1973-ban már voltak „intései”, talán most is érezte, hogy a halál elébe megy . . ., de eltántoríthatta-e ez őt élete legnagyobb kalandjától, amire távoli hegységek összehasonlításának vágya vezette? S lehetett-e szebb befejezése életének, mint a maga által kitűzött cél felé haladva, a vállalt kötelesség teljesítése közben, teljes szellemi frissességben, tisztelő tanítványoktól övezve, a tudomány és az oktatás hőseként esni el?

Úgy távozott, ahogyan élt! Mint tudós és mint tanár, mindig az elmélet és a gyakorlat egységét hirdette. Mint ember, korán megtanulta, hogy tisztelni kell az élet realitásait. De magasrendű eszményeket és célokat tűzött maga elé, mert a *teljes élet* utáni vágy vezette, amit az igaz, a szép és a jó harmónikus egysége jellemez. Minden érdekelt; szaktudományának széles mezőin kívül élvezte a szépirodalmat és a képzőművészetet. Művelt és szellemes társalgó volt, de lelke mélységeit csak kipróbált barátainak tárta fel. Környezetét szívós kitartással igyekezett saját eszményei szerint alakítani. Kötelességtudása nem ismert határt, s amikor a szükség úgy hozta, a siker érdekében saját fizikai erejét is latbavetette. Mindig az újat és nagyszerűt kereste, bár viselkedésében és kifejezéseiben mindvégig megőrizte az egyszerűséget, a szókimondást és a kissé fanyar humort. Erős egyéniség volt, mélyen hitt cselekedetei helyességében. De nem született diplomatának, és feltétlen szakmai tárgyilagosságát olykor helyzetek és személyek szubjektív megítélése homályosította el. Ezért gyakran félreértették; s talán éppen ezért — kétszeri házassága és gyermekei iránti szeretete ellenére is — kissé mindig magános maradt. A méltánytalanságokat nehezen viselte el, de tudott megbocsátani. Őszintén örült mások sikereinek, s fel tudott emelkedni élete válságaiból. Ezért szerettük, tiszteltük és nagyrabecsültük, szakunk megingathatatlan és megvesztegethetetlen bástyájának, a tudományért és emberibb életért fáradhatatlanul küzdő embernek és barátunk tartottuk, akinek kiállítására, tanácsaira még sokáig számítani szerettünk volna. Mint ahogyan az is jó lett volna, ha sokoldalú tapasztalatainak megkezdett vagy tervezett összefoglalását még befejezheti. Egy azonban kétségtelen: pályája csúcán távozott!

Ha személyét testi mivoltában az élet kérelmezetlen törvénye szerint el is vesztettük, nemes és példamutató alakja alkotásaiban, tanítványai hitvallásában, Társulatunk és a Földtani Intézet emlékezetében mindig messze világító fáklya lesz!

FÖLDVÁRI ALADÁR MUNKÁI

(Kéziratok *-gal jelölve)

1929. Adatok a bia-tétényi plató oligocén—miocén rétegeinek stratigráfiájához. — Beitrage zur Stratigraphie der Oligocen—Miocen-Schichten des Plateaus von Bia-Tétény. — Ann. Mus. Nat. Hung. 26. pp. 35—59.
1931. Pannónkori mozgások a Budai-hegységben és a felsőpannon tó partvonalára Budapest környékén. — Pontische Bewegungen im Budaer-Gebirge und Strandlinie des oberpontischen Sees bei Budapest. — Földt. Közl. 61. pp. 51—63.
1932. A Bakony-hegység mangánérclelei. — Die Manganerzlagertätten des Bakony-Gebirges in Ungarn. — Földt. Közl. 62. pp. 15—40. 1 tábla.
- A tervezett újabb városligeti artézi kút előkészítő fúrásai. — Die Forschungsbohrungen des geplanten, neuen artesischen Brunnens in Budapest. — Földt. Közl. 62. pp. 65—80. 1 melléklet.
- (PAPP F.-cel): Újabb adatok a gellérthegyi szökevényforrások ismeretéhez. — Thermalquellenflüchtlinge beim Gellért Berg. — Hidr. Közl. 12. pp. 157—158.
1933. Tektonikai megfigyelések a Dunántúli Középhegységben. — Földt. Közl. 63. pp. 97—98.
- A Dunántúli Középhegység eocénelőtti karsztja. — Der voreozäne Karst des Transdanubischen Mittelgebirges. — Földt. Közl. 63. pp. 49—56.
- Új feltárások a Sashegy északkeleti oldalán. — Über neuere Aufschlüsse am NO-Abhang des Sashegy in Budapest. — Földt. Közl. 63. pp. 221—223.
- Dunántúli öskarsztjaink. — Ifjúság és Élet. 9. pp. 93—95.
- A piszkei vörösmárvány időállósága. — Über die Verwitterung der roten Marmore von Piszke. — Technika. 14. 3—4. pp. 49—52.

1934. Gerölle mit Eisen- und Manganoxyd-Rinde. — Centralbl. Min. etc. 1934. Abt. A. No. 8. pp. 230—233.
- Tektonikai megfigyelések a Budai hegység nyugati peremén. — Tektonische Beobachtungen am Westrand des Budaer Gebirges. — Földt. Közl. 64. pp. 163—174.
 - Hidrogeológiai megfigyelések a Budai-hegység nyugati peremén. — Observations hydrologiques faites au bord occidental la montagne de Buda. — Hidr. Közl. 14. pp. 105—112.
 - (VENDL A.-ral és TAKÁTS T.-ral): A budapestkörnyéki löszről. — MTA. Mat. Term. tud. Ért. 52. pp. 713—787. 1 tábla.
 - (VENDL A.-ral és TAKÁTS T.-ral): Studien über den Löß der Umgebung von Budapest. — Neues Jahrb. Beil. Bd. 69. Abt. A. pp. 117—182. 1 tábla.
1936. Agyakok iszapolása ammoniumhidroxid-, nátriumoxalát- és nátriummetaszilikátoldatban. — MTA Mat. Term. tud. Ért. 54. pp. 221—278.
- Über die Wirkung einiger Tonstabilisatoren. — Kolloid-Beihefte. 44. pp. 125—170. Dresden—Leipzig.
 - (VENDL A.-ral és TAKÁTS T.-ral): Újabb adatok a Börzsönyi-hegység löszének ismeretéhez. — MTA Mat. Term. tud. Ért. 54. pp. 177—206.
 - Über den Löß des Börzsöny-Gebirges (Ungarn). — Neues Jahrb. Beil. Bd. 75. Abt. B. pp. 391—411.
 - A badeni agyag előfordulása Budapesten. — Das Vorkommen des Badener Tegels in Budapest. — Földt. Közl. 66. pp. 228—233.
 - Abesszinia földje és természeti kincsei. — Földtani Értesítő. Új folyam. I. 4. pp. 122—130.
1937. A Sierra de Guadarrama. — Term. tud. Közl. 79. 3. pp. 125—137.
- A spanyolországi katalán sóvidék. — Földt. Ért. Új folyam. 2. pp. 89—99.
 - A globigerinás iszap. — Term. tud. Közl. Pótfüz. 69. 4. p. 135—136.
 - A fosszilis Ostracodák. — Term. tud. Közl. Pótfüz. 69. 4. p. 136.
1938. Les richesses du sous-sol. — Visages de la Hongrie. — Paris. pp. 61—73.
- Spanyolország „kínai fala”: a Pireneusok. — Term. tud. Közl. 70. 5. sz. pp. 279—291.
1939. A Déli Pireneusok vulkánjai. — Földt. Ért. Új folyam. 4. 2. pp. 65—70.
- Jókai — a geológiai népszerűsítője. — Term. tud. Közl. 71. 6. pp. 357—363.
 - Szellemi szükségmunka a tudomány szolgálatában. — Term. tud. Közl. 71. 8. p. 516.
1940. Bodenschätze. — Ungarn. Das Antlitz einer Nation. — Budapest. pp. 78—90.
- Az eplényi áttólódás a Bakony hegységben. — Die Überschiebung von Eplény im Bakony-Gebirge. — Földt. Közl. 70. pp. 176—185. és 231—232.
1942. Jelentés a m. kir. Földtani Intézet igazgatóságának rendelete értelmében Sima, Erdőbénye és Szegilong között az 1937. évben végzett kaolin kutatásról. — Bericht über die zwischen Sima, Erdőbénye und Szegilong im Jahre 1937. durchgeführten Kaolinforschungen. — MÁFI Évi jel. 1936—38. 3. pp. 1245—1272. 2 melléklet.
1942. Szendrő, Meszes és Abod közti terület földtani viszonyai. — Bericht über die geologischen Verhältnisse des zwischen den Gemeinden Szendrő, Meszes und Abod liegenden Gebietes. — MÁFI Évi jel. 1936—38. 2. pp. 819—830. 2 melléklet.
- Hozzászólás Tordai ZALÁNYI B.: „Neogén Ostracoda-faunák rétegtani értékelése bioszociológiai összefüggéseik alapján” és ENDREDDY E.: Adatok a fosszilis pH kiértékeléséhez” c. értekezéséhez. — Beszám. a m. kir. Földt. Int. Vitaül. Munk. 4. 6. pp. 25—31.
 - Hozzászólás STRAUZS L.: „Hozzászólás a magyar medencarendszer neogénjére vonatkozó rétegtani nevek egységesítéséhez” c. előadásához. — Beszám. a m. kir. Földt. Int. Vitaül. Munk. 4. 6. p. 39.
1943. Hozzászólás dr. PÁVAI-VAJNA F.: „Felső-Iszavölgy környékének geológiája” c. előadásához. — Besz. a m. kir. Földt. Int. Vitaül. Munk. 5. 6. pp. 353—355. 1 melléklet.
1944. A Stapelia virágzása és termése szobában. — Term. tud. Közl. 76. 6. p. 191.
1945. A Kassa környéki Hilyó község határában levő éretelerről. — Über den Erzgang in der Gemarkung der Ortschaft Hilyó bei Kassa. — MÁFI Évi jel. 1941—24. pp. 313—319. 1 melléklet.
1946. A kassai Lajos forrás hidrogeológiája. — Hydrogeology of the Lajos-spring near Kassa (Košice, Czecho-Slovakia). — Hidr. Közl. 26. pp. 67—77. 1 melléklet.
- A ditrói nefelinizient masszivum koráról és kontakt hatásáról. — Age and Contact-metamorphic Effects of the Nephelite Syenite Stock of Ditró (Transsylvania). — Besz. a MÁFI Vitaül. Munk. 8. 1—2. pp. 11—32. 2. melléklet.

- A nagytarnai Mihálybánya. — Ore Deposit of Nagytarna. — Besz. a MÁFI Vitaül. Munk. 8. 1–2. pp. 5–10. 1 melléklet.
1947. A molibdén Velencei-hegységi előfordulásának teleptani viszonyai. — Postvolcanic Molybdenum-traces in the Velencei-mountain. — Besz. a MÁFI Vitaül. Munk. 9. 1–6. pp. 39–58. 1 melléklet.
- Újabb kövületelőfordulások a kristályos palákban. — Természettudomány. 2. 3. p. 96.
- A mélytengeri üledékek radioaktivitása. — Természettudomány. 2. 6. 182–184.
- Magyar paleontológusról Amerikában elnevezett vezérkövület. (HANTKEN Miksa). — Természettudomány. 2. 10. p. 320.
- A jelenkori mélytengeri üledékképződés mérete. — Természettudomány. 2. 12. pp. 375–376.
1948. A magyarországi radioaktív anyagkutató földtani és közettani vonatkozásai. — Geological and Petrographical Principles Applied in Researches for Radioactive Elements in Hungary. — Beszám. a MÁFI Vitaül. Munk. 10. pp. 37–58. 3 melléklet.
- A Kassától északnyugatra levő terület földtani viszonyai. — Die geologischen Verhältnisse des Gebietes NW-lich von Kassa. — MÁFI Évi jel. 1939–40. 2. pp. 801–842. 1 tábla, 3 melléklet.
- A kassai Vashegy és Kassai Havas környékén 1940. évben végzett bányageológiai felvételek. — Montangeologische Aufnahme des Vasberges von Kassa und der Kassaer Havas. — MÁFI Évi jel. 1939–40. 2. pp. 843–859. 1 melléklet.
- (NOSZKY J.-vel, SZEBÉNYI L.-sal és SZENTES F.-cel): Földtani megfigyelések a Kőszegi hegységben. — Jel. a Jöved. Mélykutatás 1947/1948. évi munk. pp. 5–31. 1 melléklet.
- Érckutató fúrás Velence községben. — Jel. a Jöved. Mélykút. 1947/1948. évi munk. pp. 111–116.
1950. Bányageológiai megfigyelések Borsabánya, az Aranyos-Beszterce-völgy és Gyergyótölgyes környékének ércelőfordulásain és néhány más erdélyi ásványelőhelyen. — Montangeologische Beobachtungen über Erzvorkommen in Borsabánya, im Tal der Aranyos-Beszterce, in der Umgebung von Gyergyótölgyes und in anderen Siebenbürgischen Mineralfundorten. — MÁFI Évi jel. 1941–42. 2. pp. 305–333.
- (PANTÓ G.-ral): Balánbánya környékének bányageológiai viszonyai. — Report on the Geology and Ore Deposits of Balánbánya (Transsylvania). — MÁFI Évi jel. 1941–42. 2. pp. 335–366.
- (PANTÓ G.-ral): A Radnai Havasok csillárelőfordulásai. — Mica Prospects in the Radna Mountains (Transsylvania). — MÁFI Évi jel. 1941–42. 2. pp. 261–278.
- (SZALAY S.-ral): Kőzetek radiológiai vizsgálata. — Akad. Értesítő 57. 482. p. 40.
- (SZALAY S.-ral): Kőzetek radiológiai vizsgálata. — MTA Mat. és Term. tud. Oszt. Közl. I. 1. pp. 60–72.
- * — (SZALAY S.-ral): A komlói szénmedence szén- és szénpalarétegeinek, valamint meddő kőzeteinek radioaktív vizsgálata.
1951. Hozzászólás VENDEL M.: „Összefüggések a magmák és ércesedések között” e. előadásához. — MTA Műsz. Tud. Oszt. Közl. I. 1. pp. 176–177.
- * — (SZALAY S.-ral): A pilisszentiváni altárró szeneinek és kőzeteinek radioaktivitása.
- * — (SZALAY S.-ral): Mérések a Mecsek hegység kőzeteinek radioaktivitására, Geiger-Müller számlálócsővel.
- Ásványtan. 1–2. rész. — Debrecen. Jegyzetiroda. 70 és 72 p.
1952. A szabadbattyáni ólomérc- és kövületes karbonelőfordulás. — MTA Műszaki Oszt. Közlem. 5. 3. pp. 25–53.
- Lead Ores and Fossiliferous Dinantian (Lower Carboniferous) at Szabadbattyán. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. I. pp. 11–36.
- Radioaktív anyagok geokémiája a Mecsek-hegységben. — MTA Műszaki Tud. Oszt. Közlem. 5. 3. pp. 11–24.
- The Geochemistry and Radioactive Substances in the Mecsek Mountains. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. I. pp. 37–48.
- A kassai (Košice) Csermelyvölgy márvány és mészkő előfordulásai. — Les occurrences de marbre et calcaire de la vallée Csermelyvölgy de Kassa (Košice). — MÁFI Évi jel. 1944. pp. 55–60. 1 melléklet.
1953. A makranczi (Mokrance) legelő vízellátása. — L'alimentation en eau du paturage de Makranc (Mokrance). — MÁFI Évi jel. 1943. Befej. rész. pp. 73–74. 1 melléklet.
- Hidrológiai vizsgálat a kassai (Košice) Csermelyvölgyben — Recherche hydrolo-

- gique dans la vallée Csermelyvölgy de Kassa (Košice). — MÁFI Évi jel. 1943. Befej. rész. pp. 75—78. 1 térkép.
- (CSAJÁGHY G.-ral és MAJZON L.-val): A légymányosi Postás-kórház területének vízföldtani viszonyai. — Conditions hydrogéologiques des environs de l'Hôpital des Postes à Budapest. — MÁFI Évi jel. 1941—42. Záró kötet pp. 7—16.
- (CSAJÁGHY G.-ral): Az abaújszántói sportuszoda hidrológiai viszonyai. — Conditions hydrologiques de la piscine de Abaújszántó. — MÁFI Évi jel. 1941—42. Záró kötet. pp. 23—29.
1954. Történeti földtan. — Egyetemi jegyzet. Budapest. Jegyzetellátó Vállalat. 55 p.
— Hozzászólás KÁDÁR L.: „A lösz keletkezése és pusztulása” c. előadásához. — A MTA Társad.—Történeti Oszt. Közlem. 4. 3—4. pp. 126—127.
— Elnöki megnyitóbeszéd a Magyarhoni Földtani Társulat 1954. május 3-án tartott közgyűlésén. — Földt. Közl. 84. 3. pp. 281—284.
1956. A Bakony és a Velencei hegység löszéről. — Über die Lösses des Bakonywaldes und des Velenceer Gebirges. — Földt. Közl. 86. pp. 351—356.
— „Hydroaérolit” kőzetek a magyarországi negyedkor lerakódásaiban. — Hydroaérolitische Gesteine im ungarischen Quartär. — Földt. Közl. 86. pp. 357—360.
1957. Egy új magyar karbonkori tájkép-rekonstrukció. — Földt. Közl. 87. 4. pp. 452—453.
1958. Spanyolországi kongresszusi élmények. — Felsőokt. Szemle. 7. 4. pp. 243—248.
— „Hydroaérolitic” Rocks in the Quaternary Deposits of Hungary. — Acta Geol. 5. 3—4. pp. 287—292.
1962. Elnöki megnyitó a „Debreceni kerekasztal konferencián”. — Hidrol. Tájékozt. 1962. aug. pp. 17—18.
— Hozzászólás CSEPREGHYÉ MEZNERICS L.: „A katti-akvitáni kérdés” c. előadásához — Földt. Közl. 92. 2. pp. 198—199.
1964. Mesterséges „geo”-úr kutatási rendszerünkben. — Felsőokt. Szemle. 13. 7—8. pp. 458—461.
— Száz éves az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Ásvány- és földtani tanszéke. — Felsőokt. Szemle. 13. pp. 549—554.
— Debrecen vidékének geológiája. — Term. tud. Közl. 95. 5. pp. 208—211.
— Debrecen. — Term. tud. Közl. 95. 3. pp. 97—114.
1966. Földtani címszavak a Term. tud. Lexikonban. — Budapest.
1968. (HAJDUNÉ MOLNÁR K.-val): Studies on the „Schlier” Formation — I. Granulometrical Types of the „Schlier” Formation in North Hungary. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. 12. pp. 167—181.
— (SZÖÖR GY.-val): Studies on the „Schlier” Formation. — II. Granulometrical Types of the Austrian „Schlier”. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. 12. pp. 183—187.
— (HAJDUNÉ MOLNÁR K.-val): Studies on the „Schlier” Formation. — III. The Palaeogeography of the „Schlier” in North Hungary. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. 12. pp. 189—191.
— (SZABÓNÉ SOMOGYVÁRI K.-val): Studies on the „Schlier” Formation. — IV. Foraminiferal Biofacies Zones of the „Schlier” in North Hungary. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. 12. pp. 193—197.
1970. (HAJDUNÉ MOLNÁR K.-val): Studies on the „Schlier” Formation — V. The Micro-mineralogy of the „Schlier” in North Hungary. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. 14. pp. 343—347.
— (HAJDUNÉ MOLNÁR K.-val és WALLACHER L.-val): Studies on the „Schlier” Formation. — VI. The Lithostratigraphy of the Miocene Cover of the Coalbearing „Schlier” Sequence in North Hungary. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. 14. pp. 349—356. 1 melléklet.
— (SZABÓNÉ SOMOGYVÁRI K.-val): Studies on the „Schlier” Formation. — VII. Microstratigraphy of the North Hungarian Miocene „Schlier” Formation Based on the Changes of Foraminiferal Biocenosis and the Existence of a „Tortonian” Schlier Facies. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. 14. pp. 357—367. 3 tábla.
— Application of the „Oscillogram and Sedimentary Cycle Method” in Microstratigraphy. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. 14. pp. 337—342.
— Lithology of the Quaternary in the Environs Tokaj, Bodrogrköz, North-East Hungary. — Acta Geol. Ac. Sci. Hung. 14. pp. 369—386. 3 színes melléklet.
- Üledékciklusok és oszcillogram. — MTA X. Oszt. Közlem. 1970. 3. pp. 233—237.
1974. (HAJDUNÉ MOLNÁR K.-val és WALLACHER L.-val): Az északmagyarországi felső-oligocén és alsómiocén törmelékes üledékes kőzetek üledékközzetani vizsgálata. — Nyomás alatt.